

1980, 19. června – Sdělení VONS č. 189 „Rudolf Battěk ve vazbě“ o uvalení vazby na Rudolfa Battěka obviněného z trestných činů podvracení republiky, útoku na veřejného činitele a výtržnictví.

V sobotu dne 14. 6. 1980 byl předveden na MO VB v Praze 8 – Karlíně ing. Rudolf Battěk, mluvčí Charty 77 a člen VONS. Předveden byl patrně pod záminkou, že se dozví nějaké informace o osobním voze, který mu byl několik dní předtím odcizen.

Ve středu 18. 6. 1980 oznámil prokurátor pro Prahu 8, že ing. Rudolfa Bařtka¹ trestně stíhá podle § 155/4 písm. a tr. z. a 202/1 tr. z. (napadení veřejného činitele,² resp. výtržnictví) a že ho bere do vazby.³ Podle obvinění se 14. června údajně mělo stát toto: po asi půlhodinovém čekání opustil ing. Rudolf Battěk MO VB, kam byl převeden s tím, že hodlá dále čekat doma. Za ním vyběhl na ulici příslušník VB v hodnosti podporučíka a chtěl ho vtáhnout zpět za rukáv. Ing. Rudolf Battěk se po něm ohnal, přičemž ho udeřil do čela a srazil mu čepici, a zároveň se ho snažil vtáhnout do vozovky. Náhodný kolemjdoucí, který byl svědkem celé události, přivolal z MO VB posilu.⁴

Rudolf Battěk je ve vazbě ve věznici MS č. 1, Praha-Ruzyně. Připomínáme, že proti Rudolfu Bařtkovi [sic] je vedeno trestní stíhání podle § 98/1 již od října loňského roku (viz sdělení VONS č. 140).⁵ Po Jaroslavu Šabatovi je ing. Rudolf Battěk další mluvčí Charty 77, který je trestně stíhán pro napadení veřejného činitele.⁶ Jsme přesvědčeni, že jde o snahu zdiskreditovat v očích veřejného mínění obhájce lidských práv v Československu vykonstruováním kriminálního deliktu.

Informace o Chartě 77, r. 3, 1980, č. 10, s. 6–7.

POZNÁMKY

¹ Správně Battěka.

- ² Správně trestný čin útok na veřejného činitele.
- ³ Viz usnesení obvodního prokurátora pro Prahu 8 JUDr. Jana Matějky z 18. 6. 1980. Vzetí do vazby odůvodnil okresní prokurátor hrozbou ovlivňování svědků ze strany R. Battěka. MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90. Vazební lhůta byla několikrát přes Battěkovy stížnosti prodloužena.
- ⁴ V odůvodnění usnesení vyšetřovatele oddělení vyšetřování I. spádové oblasti pro obvodní prokuratury pro Prahu 1, 5, 6, 7 a 8 Josefa Hanky o trestním stíhání R. Battěka pro trestné činy útoku na veřejného činitele a výtržnictví ze 17. 6. 1980 bylo uvedeno: „Z materiálů OS SNB Praha 8, oddělení vyšetřování VB ČVS: VV 197/43 – 80 jsem zjistil, že dne 14. 6. 1980 byl v 10, 30 hod. předveden příslušníky MO VB Praha 8 – Karlín, Vitkova č. 16, na toto oddělení Ing. Rudolf Battěk. Vzhledem k okamžitému zaneprázdnění příslušníků VB nemohl být předvedený vyslechnut k důvodu předvedení, a proto po třicetiminutovém čekání MO – VB bez svolení stálé služby opustil. Po zjištění, že ing. Rudolf Battěk již na MO – VB není, šel za ním, aby jej přivedl zpět, ppor. Václav Vacek a vyzval jmenovaného, aby se vrátil na MO VB. Ten to však odmítl s tím, že se vrátí domů a bude čekat na příslušníky VB zde. Z tohoto důvodu jej ppor. Vacek vyzval ‚Jménem zákona‘, jmenovaný jej však od sebe odstrčil. Chtěl do ppor. Vacka strčit znovu, ten jej však uchopil za ruku, načež jej ing. Battěk začal tahat do vozovky.

V této situaci jej pojednou udeřil rukou do spánku a srazil ppor. Vackovi čepici od stejnokroje příslušníka VB. Vzhledem k agresivnímu jednání ing. Rudolfa Battěka požádal ppor. Vacek kolem procházejícího chodce, aby přivolal pomoc. Teprve s pomocí dalšího příslušníka VB se podařilo jmenovaného předvést zpět na oddělení VB.“

Rudolf Battěk se podle usnesení dopustil trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155, odst. 1 písm. a) tr. zák. proto, že užil vůči příslušníkovi VB fyzické síly v okamžiku, kdy vykonával pravomoc svěřenou mu zákonem o SNB č. 40/74 Sb. Jelikož se Battěk svého jednání dopustil na veřejně přístupném místě, spáchal zároveň trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., neboť svým chováním údajně hrubě porušil základní pravidla socialistické morálky.

Battěk k tomu bezprostředně po celém incidentu do protokolu uvedl, že již předešlého dne navečer ho v jeho bytě navštívili dva uniformovaní příslušníci VB a vyzvali ho, aby šel s nimi v záležitosti jeho zmizelého automobilu. Zároveň si všiml, že se kolem jeho domu pohybují příslušníci StB. S příslušníky VB odmítl odejít s tím, že k zjištění, kde jeho vozidlo je, a k navrácení vozidla není nutná jeho osobní přítomnost. Druhý den 14. 6. 1980 dopoledne byl opět vyzván příslušníky VB, aby s nimi odjel na Místní oddělení VB v Praze 8 – Karlíně, což učinil. Po více než půlhodinovém čekání upozornil službu, že dále počká venku, což také přes nesouhlasné stano-

visko služby a jednoho z příslušníků VB, který za ním přišel, učinil. Zde mu po nějaké době přišel oznámit ppor. Václav Vacek, že bude muset vyčkat až do 16. hodiny. To Battěk odmítl s tím, že počká doma. Když se pokusil odejít, uchopil ho ppor. Vacek oběma rukama a sevřel jeho ruce k tělu. Battěk se pasívním způsobem neúspěšně snažil vykroutit. Také žádal kolemjdoucí civilní osoby o pomoc, ty však celou situaci pouze překvapeně sledovaly. Poté se objevilo několik uniformovaných příslušníků VB a také několik příslušníků StB v civilu, kteří hlídkovali v okolí místního oddělení. Z toho pochopil, že při celé akci nešlo o jeho ukradené vozidlo, zvláště když ho příslušníci VB začali hrubě slovně napadat. Poté klidně odešel na stanici, kde protestoval proti svému nezákonnému zadržení. Battěk popřel jakékoli fyzické napadení ppor. Vacka i to, že by Vacek použil výzvu „Jmé- nem zákona“. Viz protokol o výslechu R. Battěka na Místním oddělení VB v Praze 8 – Karlíně 14. 6. 1980.

Po několika měsících došlo k překvalifikování Battěkovy trestní věci. Podle oznámení obvodního prokurátora pro Prahu 8 JUDr. Jana Matějky R. Battěkovi z 29. 10. 1980 se na jeho skutek začalo pohlížet jako na trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. To se objevilo i ve znění obžaloby, kterou téhož dne obvodní prokurátor pro Prahu 8 podal. Battěk měl při incidentu před Místním oddělením VB v Karlíně 14. 6. 1980 způsobit příslušníku VB Václavu Vackovi „*drobné zhmoždění mozku frontotemporálně vlevo a lehkou traumatickou blokádu krční páteře s následnou pracovní neschopností do 6. 7. 1980*“. Tato obžaloba byla sice vzápětí podle přípisu obvodního prokurátora pro Prahu 8 Obvodnímu soudu pro Prahu 8 ze 31. 10. 1980 vzata zpět, právní kvalifikace trestní věci však již změněna nebyla. Battěkovi byla přitom přes jeho stížnosti i protesty manželky neustále prodlužována vazba, přestože se nacházel ve velmi špatném zdravotním stavu. Všechny výše citované dokumenty jsou uloženy in: MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90.

K celému incidentu viz též text Jiřího Pražáka „Dvanáct otázek k případu Ing. Rudolfa Battěka“ in: *Listy* 10, 1980, č. 6 (prosinec), s. 31–34. Dále viz článek Jiřího Pražáka „Dodatek k „Dvanácti otázkám““ in: *Listy* 11, 1981, č. 2 (duben), s. 27–28.

⁵ Dokument č. 141, k případu viz dále sdělení VONS č. 227, 260, 275 a 483, dokumenty č. 228, 261, 276 a 486, a dokumenty č. 1167 a 1173. Trestní stíhání pro trestný čin podvracení republiky bylo proti Battěkovi vedeno na základě usnesení vyšetřovatele Správy vyšetřování StB mjr. Mikuláše Tity ze 3. 10. 1979. MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90.

⁶ K případu Jaroslava Šabaty viz sdělení VONS č. 41, 66, 67, 69, 75, 76, 92, 102, 106 a 223, dokumenty č. 41, 66, 67, 69, 75, 76, 92, 102, 106 a 224,

a dopis mluvčího Charty 77 Ladislava Hejdánka a VONS rakouskému kancléři Bruno Kreiskému ze 17. 1. 1979 obsahující žádost o pomoc J. Šabatovi u příležitosti jeho návštěvy v Československu, dokument č. 1134.

Zadržení a trestní stíhání Rudolfa Battěka – v tu dobu mluvčího Charty 77 – dali do souvislosti s případem Jaroslava Šabaty i mluvčí Charty 77 Marie Hromádková a Miloš Rejchrt ve svém prohlášení z 20. 6. 1980. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 342–343. Marie Hromádková a Miloš Rejchrt jako mluvčí Charty 77 též napsali 29. 6. 1980 dopis generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi s žádostí o prošetření případu R. Battěka, zastavení jeho trestního stíhání a propuštění z vězení a 28. 9. 1980 dopis prezidentu republiky obsahující protest proti represím vůči představitelům Charty 77 a VONS a proti pokračujícímu věznění R. Battěka. Tamtéž, s. 348 a 353–354.

Marie Hromádková a Miloš Rejchrt obsáhle informovali o Battěkově případu a jeho špatném zdravotním stavu též mezinárodní sekretariát Amnesty International v Londýně v dopise ze 13. 10. 1980. Tamtéž, s. 354–355. Spolu se členem kolektivu mluvčích Charty 77 Vendelínem Komedou pak 9. 11. 1980 informovali mezinárodní sekretariát Amnesty International o dalším vývoji případu R. Battěka a jeho prudce se zhoršujícím zdravotním stavu. Tamtéž, s. 357–358.

Charta 77 se věnovala Battěkově perzekuci i v následujícím roce. Mluvčí Charty 77 Václav Malý a Bedřich Placák a člen kolektivu mluvčích Charty 77 Vendelín Komeda vydali 5. 2. 1981 prohlášení obsahující zprávu o vývoji Battěkova případu a o solidární akcích s jeho osobou a výzvu nejvyšším ústavním činitelům ČSSR k napravení bezpráví páchaného vůči Battěkovi. Tamtéž, s. 364–365. Další informace o akcích na podporu R. Battěka přinesl dokument mluvčích Charty 77 Václava Malého, Bedřicha Placáka a Jaroslava Šabaty z 20. 4. 1981. Tamtéž, s. 378. Mluvčí se spolu se členem kolektivu mluvčích Charty 77 Jiřím Němcem 3. 7. 1981 též obrátili se žádostí o pomoc pro R. Battěka na francouzského prezidenta Françoise Mitterranda dopisem, který obsahoval zprávu o Battěkově perzekuci. Tamtéž, s. 393–394.

Krátce po zahájení trestního stíhání R. Battěka se na federálního ministra vnitra Jaromíra Obziny obrátily desítky československých občanů, kteří ho ve své petici datované 16. 7. 1980 informovali o celém případě a požadovali Battěkovo propuštění z vazby a osvobození šesti dalších vězněných členů VONS. LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/3, kart. 14. Další petice československých občanů ze 17. 7. 1980 adresovaná generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi obsahovala žádost o zrušení vazby R. Battěka a potrestání viníků nezákonného jednání v jeho případě. Tamtéž, sign. IV/5, kart. 14. Skupina československých občanů adresovala 4. 10. 1980 Socialistické internacionále dopis obsahujícím zprávu o Battě-

kově perzekuci a žádost o pomoc v jeho případě. Tamtéž, sign. IV/6, kart. 14. Václav Malý žádal v dopisu ze 30. 1. 1981 prezidenta republiky Gustáva Husáka o zákrok v Battěkův prospěch. Tamtéž, sign. IV/8, kart. 14.

Na Komisi pro lidská práva při OSN se obrátil 8. 2. 1981 Jiří Ruml se zprávou o perzekuci R. Battěka a žádostí o pomoc v jeho případě. LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/9, kart. 14. Skupina československých občanů napsala 12. 4. 1981 [chybně uvedeno 1980] dopis generálnímu tajemníkovi Italské komunistické strany Enrico Berlinguerovi obsahující zprávu o případě R. Battěka s žádostí o pomoc. *Informace o Chartě 77*, r. 4, 1981, č. 9, s. 1.

Manželka Rudolfa Battěka Dagmar Battěková se 14. 1. 1981 obrátila na prezidenta republiky Gustáva Husáka dopisem, v němž ho informovala o perzekuci svého manžela, a uvedla, že pokud nebude propuštěn z vazby, zahájí protestní hladovku. *Informace o Chartě 77*, r. 4, 1981, č. 2, s. 5–6. Podporu Dagmar Battěkové následně vyjádřil v dopise prezidentu Husákovi z 19. 1. 1981 Ladislav Lis, který deklaroval své rozhodnutí držet protestní hladovku místo ní. Výňatky z dopisu viz in: tamtéž, s. 14. Nakonec se z původně individuální akce vyvinula řetězová hladovka. Marie Hromádková napsala 27. 1. 1981 dopis předsedovi vlády ČSSR Lubomíru Štrougalovi obsahující žádost o pomoc pro R. Battěka a oznámení o připojení k hladovce na jeho podporu. Jan Bednář ve svém dopisu Kanceláři prezidenta republiky ze 17. 2. 1981 protestoval proti pokračujícímu věznění R. Battěka a oznámil své připojení k hladovce na Battěkovu podporu. LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/7, kart. 14. Hladovku na podporu vězněného R. Battěka zahájil též Jiří Müller, což oznámil prezidentu republiky v dopisu z 23. 2. 1981. V tomto listu připomínal Gustávu Husákovi jeho zkušenost politického vězně. Tamtéž, sign. IV/11, kart. 14. Řetězová hladovka byla ukončena 10. 4. 1981. Zprávu o ukončení řetězové hladovky a seznam jejích účastníků viz in: *Informace o Chartě 77*, r. 4, 1981, č. 4, s. 10.

Případ vyvolal i mezinárodní solidaritu. Pierre Emmanuel se jménem Mezinárodního výboru na obranu Charty 77 a Výboru pro vzájemnou pomoc obrátil 20. 10. 1980 na generálního prokurátora ČSSR Jána Feješeho s výzvou k propuštění vážně nemocného Battěka z vězení. *Informace o Chartě 77*, r. 3, 1980, č. 15, s. 14.

O Battěka se intenzivně zajímala Amnesty International, a to jak její mezinárodní sekretariát v Londýně, tak některé národní skupiny. Viz články: Czechoslovakia: Rudolf Battek, *Urgent Action Amnesty International*, 20. 1. 1981; Czechoslovakia: Rudolf Battek, *Urgent Action Amnesty International*, 1. 5. 1981; Prisoner of the Month update from July 1983. Rudolf BATTEK, *Amnesty International Index*, leden 1985; Rudolf BATTEK, *Amnesty International Index*, 28. 2. 1985; Prisoners of Conscience Week 1983. Rudolf BATTEK, Czechoslovakia, *Amnesty International Index*, Special Appeal Cases, 1983, s. 9–11; AI observed excluded from BATTEK trial,

Amnesty International, Weekly update service 22/81, 12. 8. 1981. Články jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/26, kart. 14.

Dále viz článek o vznesení obvinění proti Rudolfu Battěkovi z podvracení republiky in: *Amnesty International Newsletter* 11, 1981, č. 6; články: Czechoslovakia. Long term for Rudolf Battek, *Amnesty International Newsletter* 11, 1981, č. 9; Rudolf Battek, ČSSR, *Amnesty International Newsletter* 13, 1983, č. 10, s. 6; ČSSR: Human rights activist released, *Amnesty International Newsletter* 14, 1986, č. 2, s. 7. Články jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/27, kart. 14. Též viz pohlednici Amnesty International adresovanou prezidentu ČSSR Gustávu Husákovi obsahující žádost o propuštění R. Battěka (na líci fotografie R. Battěka). Tamtéž, sign. VI/1, kart. 14.

Battěkovým případem se zabývala skupina Amnesty International č. 2/4 ve francouzských Mylhúzách. Odtud mj. dorazila 15. 12. 1981 do autoopravny Dacia v Praze 5 – Motole zásilka jazykově českých materiálů obsahující fixem psaný dopis na jeho podporu, Battěkovu fotografii a tištěný informační leták „Co je Amnesty International“. Tyto materiály byly předány Obvodní správě SNB Praha 3. Dokumenty Amnesty International i záznam npor. Jana Nováka z 2. oddělení odboru VB Obvodní správy SNB Praha 3 o výskytu materiálů Amnesty International v autoopravně Dacia v Praze 5 – Motole z 18. 12. 1981 a neúspěšném pátrání po jejich příjemci jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/24, kart. 14. K Battěkově podpoře vyzvala 17. 4. 1985 i dánská sekce Amnesty International. Tamtéž, sign. IV/25, kart. 14.